

Sveriges universitets-
och högskoleförbund
Tryckerigatan 8
111 28 Stockholm

2026-05-15
Dnr SU-850-0018-26
YTTRANDE

Utbildningsdepartementet
u.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet Rektor i fokus – förutsättningar för ett pedagogiskt ledarskap

Sveriges universitets- och högskoleförbund (SUHF) har fått möjligheten att svara på remiss av betänkandet *Rektor i fokus – förutsättningar för ett pedagogiskt ledarskap* (SOU 2026:4), ert diarienummer U2026/00068.

Inledning

Utredningen har haft i uppdrag att lämna förslag för att förbättra rektorernas förutsättningar att genomföra sitt uppdrag med syfte att stärka rektorernas pedagogiska ledarskap och minska omsättningen av rektorer. Det övergripande syftet är att skapa bättre möjligheter för långsiktig kvalitet och hållbara strukturer för utvecklingen av den utbildning som ges till barn och elever i skolväsendet.

SUHF lämnar nedan kommentarer till utvalda delar av remissen. Kommentarer fokuserar i första hand på de förslag och bedömningar som direkt berör lärosätenas verksamhet avseende utbildning och forskning. Förslag som huvudsakligen får konsekvenser för skolhuvudmännens verksamhet berörs därför inte närmare. Samtidigt finns det samband mellan förslag som främst berör skolhuvudmännens respektive lärosätenas verksamhet, där genomförandet av vissa förslag påverkar förutsättningarna för andra. Detta uppmärksammas i kommentarerna där det är relevant.

SUHF välkomnar i huvudsak förslag som syftar till att stärka rektorernas pedagogiska ledarskap. I vissa delar av betänkandet gör SUHF dock andra bedömningar eller ser behov av ytterligare överväganden. Dessa synpunkter utvecklas i kommentarerna nedan.

Kommentarer

Nya behörighetskrav för rektorer (7.1.7)

SUHF ställer sig positivt till att införa nya behörighetskrav för rektorer. Nya behörighetskrav som är kopplade till en akademisk utbildning skulle stärka kvaliteten i rektorsutbildningen då det ger lärosätena möjlighet att planera utbildningen för rektorer med utgångspunkt i att deltagarna i befattningsutbildningen redan har en högskoleexamen.

Samtidigt vill SUHF föreslå att behörighetskraven utformas så att motsvarande för rektorsyrket relevanta kompetenser som de som förvärfvas genom lärarutbildning kan styrkas även genom andra relevanta utbildningar.

Bakgrunden till detta förslag är att SUHF delar uppfattningen att rektorer behöver ha utvecklat ett vetenskapligt förhållningssätt som möjliggör för dem att leda en verksamhet baserat på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. SUHF instämmer även i att rektorer behöver ha kunskaper om pedagogik och didaktik för att kunna utöva pedagogiskt ledarskap. SUHF vill dock framhålla att det inte är uteslutet att dessa kompetenser går att tillägna sig på annat sätt än genom just lärarutbildningar.

Befattningsutbildningen för rektorer ska genomföras med godkänt resultat (7.1.8)

SUHF ser positivt att det görs insatser för att stärka huvudmäns ansvar att ge deltagare i befattningsutbildningen för rektorer goda förutsättningar att genomföra utbildningen med godkänt resultat. Samtidigt vill SUHF understryka vikten av att sådana ambitioner inte får leda till ett otillbörligt tryck på lärosätena att godkänna samtliga deltagare. Lärosätena har ett tydligt uppdrag att stödja deltagarna i deras lärande, men examinationen ska ske i enlighet med fastställda mål och kvalitetskrav och kan inte anpassas utifrån andra hänsyn.

Den statliga befattningsutbildningen för rektorer ska reserveras för rektorer men en ny särskild utbildning ska erbjudas biträdande rektorer och annan personal med ledningsuppgifter (7.1.9)

SUHF vill framhålla att betänkandets argumentation i denna del i vissa avseenden är svår att följa och att flera av förslagen i hög grad förutsätter att andra förslag i betänkandet beslutas av riksdagen och efterföljs av berörda huvudmän.

SUHF ansluter sig till resonemanget att biträdande rektorer inte behöver genomgå hela befattningsutbildningen för rektorer eftersom deras uppdrag inte kommer att vara lika omfattande som idag om förslagen i 7.1.2 och 7.1.5 genomförs. Samtidigt kommer biträdande rektorer sannolikt även i fortsättningen att ha ledningsuppgifter, varför betänkandet föreslår att en specifik utbildning om 15 högskolepoäng tillskapas för denna målgrupp och att den ska ingå i det nationella professionsprogrammet. Utbildningen föreslås motsvara relevanta delar av befattningsutbildningen för rektorer.

SUHF vill framhålla att överlapp mellan en särskild utbildning för biträdande rektorer (15 hp) och den statliga befattningsutbildningen för rektorer kan leda till utmaningar som kräver en konsekvensanalys. Hur utbildningarna ska förhålla sig till varandra behöver beskrivas närmare, inte minst med tanke på frågor om tillgodoräknande som kommer att uppstå när biträdande rektorer som genomgått den nya särskilda utbildningen senare tillträder som rektorer och deltar i befattningsutbildningen för rektorer.

Sammantaget medför förslagen en samlad komplexitet som inte fullt ut behandlas i betänkandets argumentation.

Rektorer och lärare verksamma inom Statens institutionsstyrelse och Kriminalvården ska också ha tillgång till professionsprogrammet (7.1.10)

SUHF tillstyrker förslaget att rektorer och lärare verksamma inom Statens institutionsstyrelse och Kriminalvården ska ha tillgång till det nationella professionsprogrammet.

Behörighetskrav och en statlig befattningsutbildning för skolchefer ska införas (7.1.12)

SUHF tillstyrker förslaget om att införa en statlig befattningsutbildning för skolchefer som regleras i förordning (2011:183). SUHF tillstyrker vidare att utbildningen är på 15 högskolepoäng och ges av lärosäten inom ramen för det nationella professionsprogrammet och på uppdrag av Skolverket. SUHF ställer sig även positivt till förslaget att nationella mål för en sådan utbildning tas fram. SUHF anser att behörighetskravet till en sådan utbildning bör utgöras av en högskoleexamen på minst kandidatnivå.

Bedömningar

Meriteringsnivåer för rektorer bör utredas (7.2.5)

SUHF instämmer i bedömningen att meriteringsnivåer för rektorer bör utredas, eftersom ett meriteringsystem som erkänner rektorernas kompetens och erfarenhet kan förväntas bidra till ökad motivation för kompetensutveckling och långsiktigt kvarstannande i yrket.

Insatser för rektorers professionella utveckling bör samordnas (7.2.6)

SUHF tillstyrker att utbildning som syftar till kompetensutveckling för rektorer bör samordnas. De nationella strukturer som har etablerats för samarbete kring lärarnas professionsprogram bör vidareutvecklas till att även kunna främja samordning av utbildningsutbudet för rektorer. SUHF instämmer i att kursutbudet bör ha en tydlig koppling till befattningsutbildningen för rektorer, i syfte att möjliggöra breddning och fördjupning av rektorernas kompetens och att främja progression i deras professionella lärande.

Utöver ovan angivna synpunkter hänvisar vi till vad våra medlemslärosäten anför i sina yttranden.

Enligt uppdrag

Marita Hilliges
generalsekreterare